

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства аграрної політики та продовольства
України «Про затвердження Змін до Інструкції з ведення
електронного обліку деревини»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Змін до Інструкції з ведення електронного обліку деревини» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою внесення змін до Інструкції з ведення електронного обліку деревини в частині удосконалення механізму адміністрування засобів маркування деревини у системі електронного обліку деревини, а також до форм документів, необхідних для реалізації положень Інструкції з ведення електронного обліку деревини.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до пунктів 8, 15 Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1142, лісокористувачі вносять до єдиної державної системи електронного обліку деревини (далі – система обліку деревини) інформацію про породу дерева, кількісні та якісні характеристики деревини, шляхом її прив'язки до уніфікованого засобу маркування, бирки, яка містить номер та відповідний штрих-код для обліку деревини.

Згідно з пунктом 10 Інструкції з ведення електронного обліку деревини затвердженої наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27 вересня 2021 року № 621, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2021 року за № 1343/36965 (далі – Інструкція), адміністратор системи обліку деревини формує довідники про діапазони номерів бирок (самоклеючих етикеток), а також здійснює інші заходи, пов'язані з технічним функціонуванням системи обліку деревини.

Відповідно до доручення Прем'єр-міністра України Олексія Гончарука № 8021/0/1-20 від 25.02.2020 року, передбачено забезпечення оприлюднення на вебсайті адміністратора переліку суб'єктів господарювання, які здійснюють реалізацію бирок для маркування деревини, що використовуються у системі електронного обліку, із зазначенням діапазону їх номерів.

ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» (далі – адміністратор) розміщує на вебсайті <https://www.ukrforest.com/eod> інформацію про компанії, що здійснюють постачання бирок для маркування деревини, із зазначенням відповідних діапазонів числових номерів.

Слід зазначити, що нормативно-правовими актами не передбачено повноважень адміністратора щодо розподілу діапазонів номерів бирок, тому розподіл здійснюється за декларативним принципом. Цей принцип передбачає, що виробники надсилають на адресу адміністратора лист, яким повідомляють

про діапазон номерів бирок, які такий виробник виробляє та реалізує лісокористувачам. Додатково виробник бирок у листі бере на себе зобов'язання здійснювати контроль недопущення дублювання бирок. Зазначену у відповідних листах-деклараціях інформацію про діапазони номерів бирок адміністратор публікує на своєму офіційному вебсайті. У разі отримання інформації від виробника про декларування виробництва бирок у діапазоні, який раніше було задекларовано, адміністратор направляє такому виробнику листа, що діапазон вже задекларовано іншим виробником.

На сьогодні виробниками задекларовано майже весь діапазон бирок з дев'ятизначним цифровим кодом, що може бути перепорою для діяльності суб'єктів господарювання – виробників бирок.

Чинна редакція Інструкції визначає лише основні положення щодо адміністрування засобів маркування, проте не встановлює вимог до процесів, які мають бути забезпечені адміністратором з метою забезпечення цілісності роботи системи обліку деревини.

З метою розширення конкуренції серед учасників, а також забезпечення дотримання принципів публічних закупівель, визначених Законом України «Про публічні закупівлі» (зокрема принципів добросовісної конкуренції, недискримінації учасників, максимальної економії та ефективного використання коштів), проектом наказу пропонується новий підхід до нумерації бирок та закріплення діапазону номерів бирок. Замість обмеженого дев'ятизначного цифрового коду, який повністю зайнятий, пропонується використовувати десятизначний діапазон (від 0 000 000 001 до 9 999 999 999), який буде закріплюватись за іншим принципом – на підставі електронної заявки лісокористувача та з урахуванням вимог, передбачених проектом наказу.

Ситуація що склалась потребує удосконалення механізму адміністрування засобів маркування деревини у системі електронного обліку деревини.

Згідно з пунктом 7 Інструкції електронний облік деревини дров'яної непромислового використання здійснюється за наступними групами порід:

перша група - береза, дуб, бук, ясен, граб, клен, модрина;

друга група - сосна, вільха;

третья група - ялина, кедр, ялиця, осика, липа, тополя, верба.

Національним лісотехнічним університетом України було досліджено та листом від 24 вересня 2026 року № 13-519 надано науково-консультативне роз'яснення щодо розподілу деяких деревних видів, а саме: акація, берест, черешня, яблуня, черемха, бархат, гледичія на групи порід за теплотворною здатністю.

За результатами проведеного аналізу анатомічної структури деревини, показників середньої щільності (об'ємної маси) за вологості 12 % та питомої об'ємної теплоти згоряння встановлено, що:

акація, гледичія, яблуня та берест (в'яз) належать до першої групи порід (види із високою щільністю деревини);

черешня належить до другої групи порід (вид із середньою щільністю деревини);

черемха та бархат належать до третьої групи порід (види із низькою щільністю деревини).

Таким чином, існує потреба у доповненні чинного розподілу деревини дров'яної непромислового використання деревними видами, належність яких до відповідних груп порід науково обґрунтовано.

Згідно з пунктом 13 Інструкції відповідальні особи заміряють та маркують кожен деревний хлист і сортимент в день заготівлі деревини.

Запропоновані зміни обумовлені необхідністю приведення порядку замірювання, маркування та обліку заготовленої деревини у відповідність до фактичних умов організації лісозаготівельних робіт.

Заготівля деревини здійснюється протягом усього робочого дня, при цьому відповідальні особи поряд із проведенням обліку заготовленої деревини виконують інші виробничі функції, зокрема здійснюють відпуск та реалізацію лісопродукції, оформлення первинних документів, контроль за виконанням лісосічних робіт та інші передбачені посадовими обов'язками операції.

За значних обсягів заготівлі проведення всього комплексу операцій із замірювання та маркування заготовленої деревини безпосередньо в день її заготівлі не завжди є технологічно та організаційно можливі.

Встановлення строку здійснення замірювання та маркування не пізніше наступного дня забезпечить можливість належного та послідовного виконання відповідних операцій без зниження достовірності електронного обліку деревини та водночас дозволить оптимізувати організацію роботи відповідальних осіб.

Згідно з пунктом 18 Інструкції бирка забивається у видимий торець колоди, на відстані не менше 50 мм (без врахування кори) від його краю.

Запропонована зміна щодо встановлення бирки у видимий торець колоди на відстані не менше 20 мм від його краю обумовлена практичними особливостями маркування лісоматеріалів різних діаметрів.

Для лісоматеріалів малих діаметрів (14-18см) виконання вимог щодо конкретного місця розташування бирки на торці є технічно ускладненим, а в окремих випадках, з огляду на розміри торця та розміри бирки, практично неможливим. При цьому дотримання таких вимог потребує додаткових трудових витрат і часу, не забезпечуючи додаткових переваг для ідентифікації, обліку чи простежуваності відповідного сортименту.

Визначення єдиної вимоги щодо встановлення бирки у видимий торець колоди є достатнім для її візуальної ідентифікації, проведення контрольних заходів та подальшого обліку деревини. Запропонована редакція спрощує процес маркування, особливо лісоматеріалів малих діаметрів, зменшує трудомісткість відповідних операцій та не впливає на повноту і достовірність електронного обліку деревини.

Крім того, виникла необхідність у внесенні технічних змін у формах документів ЕО-5 (специфікація-накладна на відправлення деревини залізничним транспортом) та ЕО-6 (товарно-транспортна накладна (ліс)), передбачених додатками 5, 6 до Інструкції, у зв'язку з отриманням скарг від деревообробних підприємств щодо застосування в них скорочених чотирилітерних кодів видів деревини латиною.

На теперішній час у зазначених товаросупровідних документах, що формуються в системі обліку деревини, не відображається повна латинська назва ботанічного виду деревини.

Порушене питання має значення в контексті виконання вимог Регламенту (ЄС) 2023/1115 про недопущення на ринок ЄС товарів, пов'язаних зі знелісненням і деградацією лісів (EUDR). Цей Регламент покладає на операторів та трейдерів обов'язок здійснювати належну обачність щодо продукції, до складу якої входить деревина, включно із забезпеченням її повної простежуваності до конкретної земельної ділянки заготівлі та поданням відповідної декларації в інформаційній системі ЄС.

Достовірна та однозначна ідентифікація ботанічного виду деревини є одним із базових елементів такої системи простежуваності. Відтак застосування кодів створює ризик визнання даних щодо походження продукції недостовірними з боку європейських операторів і компетентних органів держав-членів ЄС.

Скорочення, що наразі застосовується унеможлиблює однозначну ідентифікацію породи деревини за даними товаросупровідних документів і створює передумови для розбіжностей між супровідною документацією та вимогами міжнародних систем простежуваності.

Враховуючи вищевикладене, проєктом наказу пропонується у формах документів ЕО-5 (специфікація-накладна на відправлення деревини залізничним транспортом) та ЕО-6 (товарно-транспортна накладна (ліс)), передбачених додатками 5, 6 до Інструкції, додатково зазначати інформацію про видову приналежність деревини у вигляді повної латинської назви ботанічного виду.

Відповідно до пункту 6 наказу Мінрозвитку від 12 грудня 2025 № 1727 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства транспорту та зв'язку України та Міністерства транспорту України спрямованих на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами - членами, з іншої сторони в частині врегулювання організації робочого часу та відпочинку у галузі автомобільного транспорту в Україні» набрали чинності зміни до Положення про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів, затвердженого наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 07 червня 2010 № 340. Зокрема змін зазнав додаток 7 «Товарно-транспортна накладна (форма 1-ТН)» до Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні, затверджених наказом Міністерства транспорту України від 14 жовтня 1997

року № 363, який викладено в новій редакції та доповнено додатковою графою – «Місце де зберігається автомобіль (адреса місцезнаходження автомобільного перевізника, його структурного підрозділу або філії, де зберігається транспортний засіб)».

Враховуючи нормативно-правову структуру національного законодавства, Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом в Україні мають загальний нормативний характер, відтак вони поширюють свою дію на усі види перевезень вантажів, у тому числі при документальному оформленні перевезенні деревини.

Оскільки взаємопов'язана галузева форма документу товарно-транспортна накладна (ліс), що застосовується при безпосередньому документальному оформленні перевезення деревини, не містить аналогічної графи, існує потреба у внесенні технічних змін до форми зазначеного документа.

Враховуючи наведене, положення Інструкції потребують удосконалення, зокрема шляхом доповнення її пунктами 10¹-10⁴, внесення змін до пунктів 2, 7, 13, 18 та форм документів, передбачених додатками 5, 6 до Інструкції з ведення електронного обліку деревини.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом наказу пропонується удосконалити Інструкцію з ведення електронного обліку деревини, шляхом доповнення її пунктами 10¹-10⁴, внесення змін до пунктів 2, 7, 13, 18 та форм документів, передбачених додатками 5, 6 до Інструкції, що забезпечить усунення невизначеності в частині механізму адміністрування засобів маркування деревини у системі електронного обліку деревини, удосконалення форм документів, необхідних для реалізації її положень, а також забезпечить достовірність та цілісність цифрових даних первинних документів відповідно до вимог нормативно-правових актів.

4. Правові аспекти

У цій сфері правового регулювання діють:

Конституція України;

постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених»;

наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27 вересня 2021 року № 621 «Про затвердження Інструкції з ведення електронного обліку деревини», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2021 року за № 1343/36965.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту наказу не потребує фінансування з державного чи місцевого бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект наказу потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, Міністерством оборони України, Міністерством з відновлення інфраструктури та транспорту України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною регуляторною службою України, Державним агентством лісових ресурсів України.

Проект наказу не потребує проведення консультацій з громадськістю.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності і не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Проект наказу за предметом правового регулювання не стосується Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Проект наказу не належить до сфер, правовідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу (*acquis* ЄС).

У проекті наказу відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

У проекті наказу відсутні положення, які порушують принципи забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок.

У проекті наказу відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

Проект наказу не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Проект наказу за предметом правового регулювання не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

**Перший заступник Голови
Державного агентства лісових
ресурсів України**

Володимир БУЧКО

«__» _____ 2026 р.